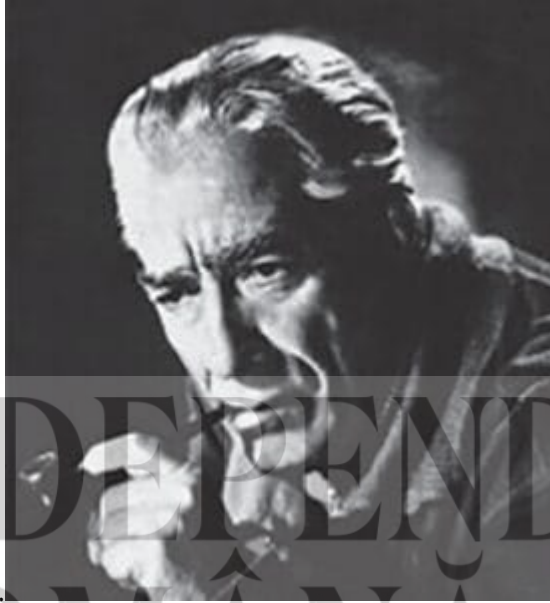

Ion Iancovescu s-a născut la 20 decembrie 1889 în București, într-o familie de intelectuali. După absolvirea liceului Sfântul Sava, a urmat cursurile Conservatorului de Muzică și Artă Teatrală din București la clasa maestrului Constantin I. Nottara, care i-a apreciat calitățile sale actoricești, îndrumându-l și lansându-l în lumea teatrului mare. La finalizarea studiilor universitare, în 1910, a fost angajat ca actor stagiar la Teatrul Național București, debutând în piesa Nepoftitul.

Apoi, la 3 octombrie 1911 a reperat un succes fulminant cu piesa Cometa a lui Dimitrie Anghel și Ștefan Octavian Iosif. În timpul Primului Război Mondial, Ion Iancovescu a luptat pe front, unde a fost grav rănit, fiind declarat erou național. La întoarcere, a fondat Teatrul Modern (1919) și apoi Teatrul Mic (1921). A urmat în continuare, în perioada interbelică, o carieră teatrală strălucită ca actor, regizor, animator, director și descoperitor de talente, printre care și Dina Cocea, Grigore

Vasiliu Birlic sau Radu Beligan.

În același timp, a pus bazele mai multor teatre bucureștene precum: Teatrul Fantasio (1924), Teatrul de pe Cheu (1928), Teatrul Iancovescu (1933), Teatrul Excelsior (1934) ș.a., jucând alături de mari actori ai vremii în piese românești și din repertoriul universal. De asemenea, în perioada interbelică a fost și primul proprietar de cinematograful din București.

În afară de Teatrul Național și teatrele pe care le-a înființat, Ion Iancovescu a jucat și s-a făcut remarcat și în străinătate, îndeosebi la Paris, unde a fost apreciat de mari oameni de cultură și celebrități ale vremii printre care și reputatul scriitor Eugen Ionesco, care i-a și încredințat punerea în scenă a unei piese pe un scenariu după opera sa Regele moare (proiect nerealizat, însă).

Dintre numeroasele piese în care Ion Iancovescu și-a demonstrat măiestria, mai menționăm: Banii, Patima roșie, Așternutul de noapte, Femeia mării, Voluptatea onoarei, Calul năzdrăvan ș.a. În paralel, Ion Iancovescu a jucat cu mare succes și în câteva filme de referință precum:

Culesul viilor (1913, un documentar de promovare a podgoriei de la Valea Călugărească), Țigăncușa de la iatac (1923), Parada Paramount (1930, primul film sonor, coproducție româno-franceză, prilejuită de jubileul celebrului studio american), Afacerea Protar (1955, ecranizarea romanului Ultima oră de Mihail Sebastian), Două lozuri (1957, cu Birlic în rolul lui Lefter Popescu), O noapte de vis (1965, scurtmetraj în regia lui Mirel Ilieșiu și Faust XX (1966, regia Ion Popescu Gopo).

După cel de-al doilea Război Mondial și instalarea guvernului prosovietic, Ion Iancovescu a continuat să joace, fondând în 1945 încă un Teatru Modern, viitorul teatru al Armatei, dar steaua lui avea să apună, nefiind deloc pe placul noului regim politic comunist. De altfel, marele actor care a dominat scena interbelică, societară al Teatrului Național din 1916, cu peste 18.000 de apariții pe scenă în

decursul a cinci decenii de activitate prestigioasă, avea să fie îndepărtat din teatrul pe care l-a slujit cu devotament, de către noul director. Zaharia Stancu, care l-a determinat să se pensioneze.

A fost supravegheat și hărțuit de Securitate, care i-a și întocmit dosar de urmărire informativă (aflat în prezent la CNSAS) și arestat în două rânduri (pentru scurt timp), pe motive politice – făcea glume nepermise pe seama sistemului totalitar. În viața cotidiană era cunoscut ca un om plin de vervă și umor, mână spartă și gură mare, cum îl caracterizau colegii, un perfecționist, mereu preocupat de valoarea spectacolului de teatru, un reper pentru artiștii, îndeosebi cei tineri. În anul 1966 după filmările la Faust XX a decedat la vârsta de 77 de ani, discret, fiind înmormântat la cimitirul Bellu din Capitală. În memoria lui Ion Iancovescu, teatrologul Ioan Massoff a scris o carte biografică, apărută în 1979 la editura Meridiane din București, reeditată în 2009 de Fundația Culturală Camil Petrescu, cu adăugiri din arhivele CNSAS, cartea reintitulată Ion Iancovescu, un actor nepereche.

Horățiu Măndășescu

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*